HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אי לא שרית ליה אתי לכבויי א"ר יהודה בן שילא א"ר אסי א"ר יוחנן [א]הלכה כר' יהודה בן לקיש במת: אין ניאותין הימנו לפי שאינו מן המוכן: תנו רבנן (א)[ב]מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר: **מתני'** (ב)מטלטלין נר חדש אבל לא ישן רבי שמעון אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת: **גמ'** (ג)ת"ר מטלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר"מ אומר [ג]כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו (ד)בשבת ר' שמעון אומר חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם ור' אליעזר בר' שמעון אומר מסתפק מן הנר הכבה ומן השמן המטפטף ואפי' בשעה שהנר דולק אמר אביי רבי אליעזר ברבי שמעון סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דלית ליה מוקצה ופליג עליה בחדא דאילו אבוה סבר כבה אין לא כבה לא ואיהו סבר אע"ג דלא כבה אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם מאי שנא הני אמר עולא סיפא אתאן לר' יהודה מתקיף לה מר זוטרא אי הכי מאי אבל אלא אמר מר זוטרא לעולם רבי שמעון וכי קשרי רבי שמעון בנר זוטא דדעתיה עלויה אבל הני דנפישי לא והתניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר התם קערה דומיא דנר הכא קערה דומיא דכוס א"ר זירא פמוט שהדליקו בו בשבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה והתניא (ה)ר' יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו (ו)בשבת אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר זירא פמוט שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור לא הדליקו עליו ד"ה מותר: אמר (ז)רב יהודה א"ר מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה מיתיבי' רב נחמן בר יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא ישן

ומה

אי לא שרית ליה וכו'. אבל במוטל לחמה לא שרי: **מתני' מטלטלין נר חדש.** שאינו מאוס וחזי לאישתמושי (א) להדיא שלא דלק בו נר מעולם: **אבל לא ישן.** דמוקצה מחמת מיאוס הוא: **גמ' חוץ מן הנר שהדליקו.** ואף על גב שכבה אסור דאית ליה לרבי מאיר מוקצה מחמת איסור ולית ליה מוקצה מחמת מיאוס: (ח) **חוץ מן הנר הדולק בשבת.** בעוד שהוא דולק אסור שמא יכבה הנר: **עששית.** כוס גדול של זכוכית שקורין לנפ"א: **לא יזיזם ממקומן.** ואפי' כבה הנר ולקמן מפרש טעמא: **מן הנר הכבה.** דכיון דכבה והולך לא מחייב תו משום מכבה: **כבה אין לא כבה לא.** דלא שמעינן ליה לרבי שמעון דשרי במתני' אלא מותר שמן שבנר ושבקערה דמשמע לאחר שכבה: **מאי אבל.** מדקאמר אבל מכלל דבנר מותר: **בזוטא.** דדעתיה עליה מבע"י סבר שיכלה השמן מהר ואשתמש בנר לכשיכבה: **אבל הני.** לא אסיק אדעתיה שיכבו כל היום: **ור' שמעון מתיר.** וקערה נפישא. קשיא קערה אקערה: **דומיא דנר.** קתני לה דזוטרא: **פמוט.** מנורה של מתכת ואינה מאוסה: **לדברי המתיר.** ר' מאיר המתיר בנר ישן: **אוסר.** בהאי דמוקצה מחמת איסור כדקתני לעיל חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת: **לדברי האוסר.** רבי יהודה האוסר בנר ישן של חרס התם הוא דמאיס אבל הכא שרי ולית ליה מוקצה מחמת איסור: נר של מתכת לא מאיס כגון של נחשת דלא בלע: **שיחדה למעות.** מיתסרא בהזמנה בעלמא ואע"פ שלא הניח עליה מעולם: **מטלטלין נר חדש.** והא רבי יהודה קאמר לה דלית ליה מוקצה. אלמא לא מיתסר בהזמנה מדקאמר אבל לא ישן ולא קתני אבל לא המיוחד לכך:

הניח

רב הכא טלטול מן הצד הא תנן בפ' נוטל (לקמן קמב:) מעות שע"ג הכר מנער את הכר והן נופלות ואבן שעל פי החבית מטה על צדה וכו' ומוקי לה רב התם בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור והכא (ב) (חשיב) בשוכחא מדשרי שמואל[ב] וכל דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו כל השבת (ט) אפילו מניח חשיב כשוכח כי ההיא דמנער את הכיסוי והם נופלות אע"פ שמתכוין כיסה בדבר שאינו ניטל ואפי' רבנן דרבי אלעזר בן תדאי[ג] שרו בכי האי גוונא דהכא דהא שרו פגה שהטמינה בתבן וחררה שהטמינה בגחלים אם מגולה מקצתה ובמכוסה כולה פליגי דרבי אלעזר שרי אפי' מכוסה כולה דתוחב בכוש או בכרכר ואומר ר"י דיש לחלק (ט) דהכא עיקר הטלטול לצורך מת[ד] ולא דמי לכל הנהו שעושה עיקר הטלטול לצורך כר וחבית ולא לצורך מעות ואבן[ה] א)ולהכי לא מייתי הכא[ו] פלוגתא דר' אלעזר בן תדאי ורבנן[ז] וע"ק לר"י דאפי' בטלטול דמת יש לאסור יותר מאחר טלטול מן הצד כדפי' שרי שמואל ובסוף במה טומנין (לקמן דף נ:) אמר שמואל האי סכינא דביני אורבי דלה ושלפה והדר דלה שרי ואי לא אסיר ופירש בקונט' לקמן דאסור משום טלטול מן הצד וכן קשה דרב הונא אמר התם האי סליקוסתא דלה ושלפה והדר דלה שרי ואי לאו אסור א"כ אסר טלטול מן הצד ובסוף תולין אמרי בי רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול ואמרי בי רב היינו רב הונא כמו שמפרש ר"ת בספ"ק דסנהדרין (דף יז: ושם ט) ונראה לר"י דרב הונא ושמואל לא אסרי התם משום טלטול מן הצד אלא משום שמסיר עפר ומרחיב הגומא ואיידי דאיירי לעיל מיניה בגומא נקטה ומותיב מהטומן לפת ולנונות דסתם לפת ולנונות לאו דלה ושלפה ולהכי חשיב הש"ס תיובתא ור"ה ושמואל (ט) הוו ידעי לה דמתני' היא בסדר זרעים אלא דדחקי לאוקמה בדלה ושלפה והש"ס לא ניחא ליה לאוקמה הכי ועומדת בתיובתא:

(י) **מתוך** שאדם בהול על מתו אי לא שרית לי' אתי לכבויי. ואע"ג דגבי ממון (כ) אמרינן איפכא[יא] אי שרית ליה אתי לכבויי היינו משום שאין מצטער על ממונו כמו על מתו[יב] ואי שרית ליה מתוך שיהא טרוד להציל[יג] ישכח שהיום שבת ויבא לכבות בשוגג אבל על מתו מצטער ביותר ואי לא שרית ליה אתי לכבויי במזיד[יד]:

שבנר ושבקערה אסור ור' שמעון מתיר. ואחר השבת מותר אפי' לר' יהודה וה"נ תניא לקמן גבי נויי סוכה אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון אבל בתר הכי שרי וקשה לר"י דמ"ש מנר חנוכה דתניא (ל) כבה ליל ראשון מוסיף עליו בליל ב' ומדליק בו כבה ליל ח' עושה לו מדורה בפני עצמו מפני שהוקצה למצותו ואומר ר"י דנר חנוכה עיקרו לא להנאתו בא אלא לפרסומי ניסא ומשום חביבותא דנס אינו מצפה שיכבה אלא מקצה לגמרי למצוה[טו] אבל נר שבת להנאתו בא יושב ומצפה שיכבה[טז] ולכך מותר וא"ת ומ"ש נר שכבה דאסור לטלטל לר' יהודה מסוכה רעועה דעלמא דמהני בה תנאי כדאמר לקמן בשמעתין ואם התנה עליה הכל לפי תנאו ומוקי לה במסכת ביצה (דף ל:) בסוכה דעלמא ורעועה דאתמול דעתיה עילויה שתפול ונר נמי דעתיה עילויה שיכבה ואמאי אין מועיל תנאי להסתפק ממותר השמן ולר"ש נמי יועיל תנאי להסתפק מן השמן המטפטף בשעה שהנר דולק וי"ל דהתם סוכה דעלמא היתה עשויה מזמן גדול ועתה ביה"ש אינו בודל ממנה ויושב ומצפה מתי תפול אבל נר עיקר הקצאתו הוא ביה"ש ודחייה בידי' לצורך שבת וחמיר טפי ולא מהני ביה תנאי (ב): **לדברי המתיר אסור.** פי' בקונטרס לדברי ר' מאיר[יח] וא"ת מאי קמ"ל הא בהדיא קאסר ר' מאיר נר שהדליקו בה באותו שבת וי"ל דה"א ה"מ בנר של חרס דאית ביה תרתי מוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור קמ"ל דאפי' בשל מתכת דלא מאיס ולית ביה אלא מוקצה מחמת איסור אסר ר' מאיר ואין נראה לר"ת[יט] דלפי זה הא דמסיק דברי הכל אסור לא הוי אלא ר' מאיר ור' יהודה דקאי עלייהו ולא ר"ש[כ] ומפרש וכן פר"ח לדברי המתיר[כא] היינו ר' שמעון[כב] אסר כאן בפמוט דהא פמוט גדול הוא ככוס וקערה ועששית כמו פמוטות של בית ר' דשילהי כל כתבי (לקמן קכא:) לדברי האוסר היינו ר' מאיר ור' יהודה דאסרי בנר חרס שהדליקו בו באותו שבת[כג] וה"מ בנר של חרס דאיכא תרתי מוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור אבל בנר מתכת שרו ומסיק[כד] דאפי' בשל מתכת אסר ר' מאיר[כה] וה"נ אמרי' בפ"ק דחולין (דף טו.) ע"כ[כו] לא שרי רבי מאיר אלא במבשל דראוי לכוס אבל בשוחט[כז] לא[כח] (ג): **מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה.** נראה דאפי' לצורך גופה או לצורך מקומה אסור דכיון שיחדה למעות שוב אין עושין ממנה שום תשמיש (ט) והויא כאצטרובלת דאסור לטלטלה לרבי יהודה אפילו לצורך גופה ומקומה ולרבי שמעון לא אסור שום מוקצה לצורך גופו ומקומו אלא מוקצה מחמת חסרון כיס:

מסורת הש"ס

א) [לקמן מו: בילה ל:], ב) חולין יד:, ג) תוספתא שבת פ"ד, ד) י"ג באותה שבת, ה) חולין טו., ו) בכ"י באותה שבת, ז) [לפמ"ש תוס' יבמות קח: ד"ה אמר וכו' מוכח דהי' גרסת' הכא רב הונא ע"ש], ח) [דבור זה שייך לעיל במשנה], ט) בתוד"ה אלא, י) שייך לעמוד הקודם, כ) [לקמן קיז:], ל) [בש"ס לא נמצא מקומו אלא בשאלתות פ' וישלח הביאו הרא"ש פרק במה מדליקין רס"ט ובטור וב"י סימן תרעז],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מטלטלין וכו' לאישתמושי ביה להדיא: (ב) תוס' ד"ה דכ"ע טלטול וכו' אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור והכא חשיב כשכח מדשרי שמואל דאפילו מניח דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו כל השבת חשוב כשכח כי ההיא דמנער:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רב כו' אפילו מניח חשיב כשוכח כי ההיא דמנער. עי' לקמן דף נא ע"ב תוס' ד"ה או שמן: באר"ד דהכא עיקר. עי' לעיל דף לט ע"א תוס' ד"ה מפני שמזיז: באר"ד הוו ידעי לה דמתני' היא. עי' מנחות דף ט ע"א תוס' ד"ה אסר הלוג. ומו"ק דף ט ע"א תוס' ד"ה אלמוי: תוס' ד"ה שיחדה כו' והויא כאצטרובלת. לעיל דף לו ע"א:

◆

מוסף רש"י

מותר השמן שבנר. נר קרוייה"ל, מותר השמן שנותן בנר או בקערה, שמן הניתן להדלקת הנר של שבת וכבה, ואסור שיש בו משום מוקצה (ביצה ל:). מטלטלין נר חדש. שלא הדליקו בו מעולם, [illegible] כל הנרות מטלטלין. דשל מתכת [illegible] כגון של נחשת [illegible] חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה שבת. [illegible]

◆

רב נסים גאון

אמר ר' זירא פמוט שהדליקו עליו באותה שבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר. פמוט [illegible]

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כב סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיא סעיף א:

מט ב מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה יב [illegible] סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רסה סעיף ג וסימן רעט סעיף א:

נ ג מיי' פכ"ה מהלכות שבת הלכה י טוש"ע או"ח סימן רעט סעיף א:

◆

לעזי רש"י

לנפ"א. מנורה.

◆

תוס' ישנים

א) וא"ת דהכא שרי טפי ככר או תינוק מן הצד ובפ' נוטל (דף קמב:) אמר לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד [illegible]

ב) ורשב"א מפ' דהכא חמיר טפי לפי שהוא בסיס לדבר האסור:

ג) ורשב"א מפרש [illegible]

◆

מוסף תוספות

א. כגון שמת בשבת. רא"ש. ב. דאי במניח לא הוי שרי שמואל. רא"ש. ג. [ד]סברי טלטול מה"צ שמיה טלטול. תוס' הרא"ש. ד. שאסור לטלטל לצורך המטה, ולהכי שמי' טלטול. תוס' הרא"ש. ה. ואגביה המעות עמו וכו' [illegible] תוס' הרא"ש. ו. אלא פלוגתא דר' יהודה בן לקיש ות"ק [illegible] תוס' הרא"ש. ז. משום דלא דמי לטלטול מה"צ. תוס' הרא"ש. ח. [illegible] תוס' הרא"ש. ט. [illegible] תוס' הרא"ש. י. [illegible] יא. [illegible] יב. [illegible] יג. [illegible] יד. [illegible] טו. [illegible] טז. [illegible] יז. [illegible]

[illegible]

רבינו חננאל

כי לא שרית ליה לטלטולי אתי לכבויי ולמעבד איסורא דאורייתא. א"ר יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן הלכה כר' יהודה בן לקיש במת. ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן. ת"ר מותר השמן שבנר ושבקערה אסור להסתפק ממנו, ור"ש מתיר. מטלטלין נר חדש אבל לא ישן, [illegible]

[illegible]

א) עי' ברשב"א וברמב"ן. ב) ט"ס כאן.